



plussen en minnen

- | | |
|---------------------|----------------------------|
| + hoog eiwitgehalte | — hoog vetgehalte |
| + afkalfgemak | — lage omzet en aanwas |
| + harde klauwen | — gevoelig voor melkziekte |

Arabier onder de koeien

Jersey houdt geen stabiele plaats op de inseminatielijstjes

Vanaf een klein eiland wist de fijngebouwde Jersey zich wereldwijd te verspreiden tot het tweede koeienras ter wereld. Haar hoge gehalten zijn geroemd, de lage omzet en aanwas gevreesd.

De Jersey is naast de Holstein zonder twijfel wereldwijd de meest verspreide koe. Naar schatting zijn er zo'n vijf miljoen geregistreerde Jerseys te vinden over de hele wereld. Ze zijn van origine alle afkomstig van het kleine eiland Jersey (14 x 8 kilometer groot) voor de kust van Frankrijk. Al in het jaar 700 voor Christus kwamen daar de eerste tekenen van leven van de Jersey vandaan. Het is derhalve een oud ras dat al vanaf 1600-1700 werd geëxporteerd. Momenteel kent het eiland Jersey nog 35 veestapels met gemiddeld 100 koeien die jaarlijks zo'n 14 miljoen liter melk produceren.

Ideale robotkoe

De Jersey is een beige, lichtbruine tot bijna zwarte koe met eventueel wat witte vlekken. Ze heeft een fijngebouwd melktype. Haar hoogtemaat ligt rond de 1,20 meter en daarmee is ze een stuk kleiner dan haar Holsteincollega. Ondanks haar fijnheid munt haar skelet uit in hardheid. Mede door haar adellijke uitstraling wordt de Jersey de Arabier onder de runderrassen genoemd. De benen zijn zeer hard, de klauwen zwart. Haar uier heeft een bijzonder goede vorm en de speenplaatsing is zeer correct. Vooral de melk uit haar melkklier is uniek. Met vetpercentages van 6 procent en 4 procent eiwit

Volgend jaar 40-jarig jubileum

Vanaf 1966 heeft Nederland een Jerseytamboek. De interesse voor de Jerseys kwam door hun hogere voerefficiëntie; ze weten veel melk te produceren uit ruwvoer. Waar drie FH-koeien liepen, konden vier Jerseys op dezelfde hectaren gehouden worden met als resultaat dezelfde liters melk met hogere gehalten.

geeft ze echt 'dikke' melk. Daarmee kan de melk zeer efficiënt omgezet worden tot kaas.

De vaardigheid zich in verschillende omstandigheden en klimaten te handhaven heeft de Jersey waardering gebracht. De Jersey is nieuwsgierig, intelligent en staat daarnaast bekend om haar eigenzinnigheid. Ze handhaaft zich gemakkelijk in grote veestapels die jaarrond binnengehouden worden. Ook is ze de perfecte robotkoe met haar assertieve temperament. Daarbij wordt haar afkalfgemak als een grote pre gezien. Zelfs kruisen met Belgische witblauwen levert geen geboorteproblemen op door haar soepele bekken en hoge staartinplant. Aandachtspunt is haar gevoeligheid voor melkziekte.

Als belangrijkste fokgebieden staan Amerika, Denemarken en Nieuw-Zeeland te boek. De Deense en Amerikaanse genetica vermengen zich steeds meer. De Denen scoren sterker op de gehalten, de Amerikanen onderscheiden zich door meer formaat en een hogere melkproductie. In de Verenigde Staten lijkt de Jersey meer op haar HF-collega. Nieuw-Zeeland heeft een 'eigengefokte' Jersey die nog iets kleiner is en voor een honderd procent grasrantsoen is gefokt. De uitwisseling tussen de nationale Jersey populaties vindt vooral plaats om de basis in de fokkerij te verbreden. Jaarlijks worden zo'n vijfhonderd proefstieren wereldwijd ingezet.

Wisselende populariteit

In Nederland is al aan het begin van de jaren tachtig geëxperimenteerd met het inkruisen van Jersey. De resultaten uit onderzoeken waren goed, de economische uitkomsten positief. De Jerseykruisling profiteert maximaal van het heterosiseffect, Jerseys vragen weinig onderhoudsvoer en het zijn efficiënte omzeters van ruwvoer naar melk.

Met de invoering van de quotering – in de jaren tachtig – was er hernieuwde interesse voor de Jersey bij de zogenaamde Slomboeren, die hun 'vrije' vetgehalte graag met Jerseys vastzetten. Momenteel lopen er in ons land rond de duizend zuivere Jerseykoeien in 25 veestapels, waaronder zeven biologische.

Toch laat de populariteit van de Jersey, afgemeten in aantallen eerste inseminaties, vele ups en downs zien. De vetquotering kwam op een ongelegen moment, waardoor de opmars van de Jersey stagneerde. Daarbij is de lage opbrengst bij de verkoop van kalveren en koeien een van de belangrijkste redenen voor het niet doorzetten van kruisen met Jerseys. Stierkalveren die 25 euro opbrengen en uitstootkoeien die niets opleveren voor de slacht, blijven veehouders dwars zitten. Daarnaast blijken de kruislingen kleiner van formaat dan de oorspronkelijke (HF-) veestapel en daarmee heeft de vraag 'Hoe verder na de F1?' con-

sequenties voor de indeling en maatvoering binnen de stallen. De variatie in lichaamsmaten en melkproductie blijkt bij verder kruisen lastig werkbaar.

Wie echter zuivere dieren op het bedrijf heeft, blijft onder de indruk van hun werklust. Vele naar Denemarken geëmigreerde veehouders die daar een Jerseyveestapel aantreffen, namen zich voor om die koeien zo snel mogelijk in te ruilen voor Holsteindieren. Het zou er maar zelden van komen.

Alice Booij

Walter Bosgoed: 'Jersey brengt lenigheid in de veestapel'



Sinds zeven jaar kruist Walter Bosgoed uit Denekamp zijn veestapel in met Jersey en Brown Swiss. 'De heterosis krijg je er gratis bij.' Hij startte net na de superheffing met de Jerseys om het vetgehalte nog vóór de vetquotering te verhogen; met 4,54 procent als resultaat. Inmiddels kruist de jonge veehouder vooral vanwege het eiwitgehalte. 'Het hoogste percentage eiwit brengt het hoogste saldo. Bij elke oude Holsteinkoe die ik afvoer, stijgen de gehalten in mijn melk.'

De honderd melkkoeien bestaan uit Holstein, Jersey en Brown Swiss, die in een driewegkruising om de beurt aan bod komen. Het rollend jaargemiddelde bedraagt 9360 kg melk met 4,60 % vet en 3,60 % eiwit. 'Je moet wel een groot liefhebber van fokkerij zijn. Je moet veel informatie zoeken en de stierkeuze van alle rassen bijhouden', geeft Bosgoed aan. Om de veestapel uniform te houden, krijgen slechts enkele stieren kans. Het eiwitpercentage is van belang en bij de Jerseys gebruikt hij liever geen stieren uit Amerika. 'Dan lever je te veel bespiering in.'

Dat de omzet en aanwas van de Jerseys lager is, betwijfelt hij. 'Wat brengt een Holsteinkoe op dan? Vorige week verkocht ik nog een Jersey die te veel aan zichzelf dacht: driehonderd kilo geslacht gewicht.' Bosgoed roemt het afkalfgemak van de Jerseys. 'Hun bekken is van elastiek, ze brengen sowieso lenigheid in de koeien. Als ik de koeien 's morgens ophaal, lopen de Jerseys voor me uit, bij de Holsteins moet ik altijd wachten tot ze zijn opgestaan.'